

Standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem

**w Fundacji Jana Chrzciciela
w Łukowie**

Polityka ochrony dzieci

Nasze wartości

Dobro i bezpieczeństwo dzieci mają ogromne znaczenie w każdym środowisku. Niniejszy dokument ma stworzyć ramy chroniące dzieci przed wszelkimi formami przemocy. Zapisane w nim standardy służą przede wszystkim stworzeniu bezpiecznego i wspierającego środowiska dla każdego dziecka, które znajduje się pod opieką Fundacji Jana Chrzciciela w Łukowie. Uznając wrodzoną bezbronność dzieci oraz zbiorową odpowiedzialność wszystkich osób w jego otoczeniu za ich dobro, deklarujemy przestrzeganie poniższych standardów oraz gotowość do współpracy z każdą jednostką, instytucją i osobą o podobnych wartościach.

Objaśnienie terminów

Dziecko/maćaletni – każda osoba, która nie ukończyła 18. roku życia.

Fundacja- Fundacja Jana Chrzciciela w Łukowie

Wolontariusz – każda osoba realizująca działania na rzecz Fundacji, niezależnie od rodzaju wiążącej ją z organizacją umowy lub jej braku. Wolontariuszem jest – w szczególności – każda osoba zatrudniona w Fundacji na podstawie porozumienia wolontariackiego.

Krzywdzenie dziecka – każde przestępstwo popełnione na szkodę dziecka, przestępstwo, którego dziecko jest świadkiem, a także niebędące przestępstwem czyny i zaniechania naruszające interesy lub dobra dziecka.

Przemoc wobec dziecka – jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste dziecka, w szczególności:

- a) narażające dziecko na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające godność, nietykalność cielesną lub wolność dziecka,
- c) powodujące szkody na zdrowiu fizycznym lub psychicznym dziecka, wywołujące u niego cierpienie lub poczucie krzywdy,
- d) istotnie naruszające prywatność dziecka lub wzbudzające u niego poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nasze zobowiązania

Bezpieczeństwo i zdrowie: Zagwarantowanie bezpiecznego i zdrowego środowiska dla dzieci jest naszym priorytetem. Obejmuje kontrolę otoczenia, zapewnienie bezpiecznych zabawek, regularne sprawdzanie stanu bezpieczeństwa pomieszczeń i sprzętu oraz przestrzeganie stosownych procedur w nagłych przypadkach.

Edukacja i rozwój: Dzieci mają różne potrzeby edukacyjne i rozwojowe. Standardy pracy obejmują planowanie zajęć dostosowanych do różnych grup wiekowych i poziomów umiejętności oraz wspieranie rozwoju fizycznego, emocjonalnego, intelektualnego i społecznego.

Komunikacja z rodzicami/opiekunami: klarowna komunikacja z rodzicami lub opiekunami jest kluczowa. Obejmuje informowanie o postępach dziecka i wyzwaniach z jakimi się mierzy, współpracę we wspieraniu rozwoju dziecka i udostępnianie informacji o wydarzeniach w Fundacji

Wspieranie różnorodności: Wspieranie różnorodności kulturowej, społecznej i indywidualnej jest kluczowe dla tworzenia otoczenia, w którym dzieci czują się akceptowane i doceniane.

Zapewnienie odpowiedniej jakości opieki: Regularne monitorowanie, ocena i doskonalenie świadczonych usług oraz przyjętych standardów pracy z dziećmi są kluczowe dla zapewnienia wysokiej jakości opieki i edukacji dzieci.

Wsparcie rozwoju emocjonalnego: Zrozumienie potrzeb emocjonalnych dzieci i zapewnienie im wsparcia w radzeniu sobie z emocjami jest istotne dla ich zdrowego rozwoju.

Rekrutacja i szkolenie personelu

§ 1

Rekrutacja personelu

1. Rekrutacja na stanowiska związane z kontaktem z dziećmi prowadzona jest w sposób umożliwiający staranne zweryfikowanie kwalifikacji zawodowych i etycznych kandydata oraz jego dotychczasowych doświadczeń w pracy z dziećmi.

Weryfikacja niekaralności

1. Kandydat do pracy wymagającej kontaktu z dziećmi przedstawia pisemne oświadczenie zawierające jego dane osobowe niezbędne do wypełnienia przez Fundację obowiązków określonych w ustawie o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

2. Przed dopuszczeniem kandydata do działalności związanej z kontaktem z dziećmi Fundacja sprawdza, czy dane kandydata są zamieszczone w Rejestrze sprawców przestępstw na tle seksualnym.
3. Osoba, której dane widnieją w Rejestrze nie może zostać zatrudniona – dotyczy to także stanowisk niezwiązanych bezpośrednio z kontaktem z dziećmi.
4. Osoba mająca zostać zaangażowana do zadań związanych z kontaktem z dziećmi ma obowiązek przedstawić zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziałach XIX i XXV oraz art. 189a i 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego. Zaświadczenie musi obejmować kartotekę karną i kartotekę nieletnich.

§ 3

Szkolenie i superwizja

1. Fundacja zapewnia wszystkim osobom dopuszczanym do kontaktu z dziećmi szkolenie niezbędne do prawidłowej realizacji zadań z udziałem dzieci, rozpoznawania symptomów dziecka krzywdzonego oraz procedur adekwatnej interwencji w przypadku stwierdzenia krzywdzenia dziecka przez osoby dorosłe lub inne dzieci.
2. Przed dopuszczeniem do pracy na stanowisku związanym z kontaktem z dziećmi każda osoba przechodzi odpowiednie szkolenie stanowiskowe oraz szkolenie z zakresu *Polityki ochrony dzieci* przyjętych w Fundacji. Udział w szkoleniu oraz zobowiązanie do przestrzegania zapisów Polityki wolontariusz potwierdza własnoręcznym podpisem.
3. Dbanie o bezpieczeństwo i dobrostan dzieci jest wspólnym obowiązkiem Fundacji w ścisłej współpracy z rodzicami/opiekunami dziecka. Wszystkie osoby zaangażowane w działania Fundacji są zobowiązane do współpracy w tym zakresie.

§ 4

Obowiązki wolontariusza

1. Wolontariusz nie może w obecności dzieci wyrażać się w sposób dyskryminujący, znieważający lub poniżający osoby lub grupy osób z powodu ich przekonań religijnych, politycznych lub światopoglądowych, narodowości, niepełnosprawności, wieku, płci, orientacji seksualnej, ani w żaden inny sposób wypowiadać się w sposób antagonyzujący grupy lub jednostki.
2. Wolontariusz jest zobowiązany do powstrzymania się w obecności dzieci od wypowiedzi i działań mogących mieć szkodliwy wpływ na ich rozwój. Zakazane jest głoszenie poglądów pochwalających zachowania niezgodne z prawem, szkodliwe dla zdrowia fizycznego lub psychicznego, nieodpowiednie dla osób niepełnoletnich lub nie stosowne do wieku dziecka.

3. Wolontariusz nie może w obecności dziecka komentować jego sytuacji rodzinnej, podważać kompetencji i decyzji rodziców dziecka, ani w inny sposób odnosić się do ewentualnych problemów i konfliktów w jego rodzinie.
4. Wolontariusz mający kontakt z dziećmi może zostać w każdej chwili poddany badaniom na obecność alkoholu i/lub badaniom na obecność innych substancji o podobnym działaniu. Badanie takie może mieć charakter przesiewowy i nie musi być spowodowane niepokojącym zachowaniem pracownika.

Relacje personelu z dziećmi

§ 5

Praca z dziećmi

1. Zajęcia z udziałem dzieci muszą uwzględniać stopień rozwoju i indywidualne możliwości dziecka. Forma zajęć nie może wykluczać dzieci ze specjalnymi potrzebami, które mają prawo uczestniczyć we wszystkich aktywnościach na równych zasadach.
2. Każde dziecko jest traktowane z szacunkiem, a personel komunikuje się z nim językiem zrozumiałym. Niedopuszczalne są zachowania lub wypowiedzi mogące dziecko ośmieszyć, obrazić, upokorzyć, poniżyć lub wystraszyć.
3. Wszystkie dzieci są traktowane sprawiedliwie, niedozwolone są jakiegokolwiek formy faworyzowania lub dyskryminacji dzieci. Personel powinien być gotowy do wytłumaczenia dzieciom swoich decyzji i działań w sposób dla nich zrozumiały.

§ 6

Kontakt fizyczny

1. Kontakt fizyczny z dzieckiem powinien być ograniczony do sytuacji w których jest niezbędny i naturalny, takich jak pomoc dziecku w wykonywaniu ćwiczeń ruchowych, prac technicznych, plastycznych, przy niezbędnych czynnościach higienicznych, konieczności zapewnienia dziecku bezpieczeństwa w obliczu bezpośredniego zagrożenia lub potrzeby uspokojenia dziecka.
2. Należy unikać przebywania z dzieckiem sam na sam oraz wszelkich zachowań, które mogą zostać opacznie zinterpretowane przez samo dziecko, jego rodziców/opiekunów, inne dzieci i dorosłych.
3. Wszelkie indywidualne kontakty wolontariusza z dzieckiem powinny odbywać się w miarę możliwości przy otwartych drzwiach lub w obecności innych osób.
4. Wolontariusz jest zobowiązany zachować szczególną delikatność wobec dziecka, które było ofiarą przemocy lub krzywdzenia oraz wobec każdego dziecka, którego sytuacja rodzinna lub traumatyczne doświadczenia mogą powodować większą potrzebę emocjonalnej lub fizycznej bliskości.

5. Wolontariusz jest zobowiązany do jasnego wyznaczenia granic w kontaktach z dzieckiem i jego rodziną, dbałości o zachowanie profesjonalnej relacji, a w przypadku wątpliwości do niezwłocznego konsultowania z przełożonym.
6. Zabronione jest stosowanie kar cielesnych wobec dzieci.

§ 7

Komunikacja z dzieckiem

1. Wolontariusz jest zobowiązany do jasnego wyznaczenia granic w relacji z dzieckiem i komunikowania zasad, na jakich ta relacja funkcjonuje.
2. Komunikacja z dzieckiem jest transparentna zarówno wobec jego rodziców, jak i kierownictwa Fundacji.
3. W przypadku komunikacji z dzieckiem drogą mailową lub poprzez grupy utworzone na komunikatorach rodzic dziecka powinien mieć prawo wglądu w taką korespondencję, w tym dołączenia do grupy lub listy mailingowej.

Relacje między dziećmi

§ 8

1. Fundacja kładzie nacisk na bezpieczne relacje między dziećmi biorącymi udział w organizowanych przez nią zajęciach i innych działaniach.
2. Dzieci biorące udział w działaniach Fundacji są zobowiązane do traktowania innych dzieci z szacunkiem i poszanowaniem godności.
3. W relacjach rówieśniczych niedozwolone są wszelkie zachowania mogące stanowić przejaw krzywdzenia dziecka, takie jak przemoc fizyczna, werbalna lub emocjonalna.
4. Fundacja odpowiada za egzekwowanie właściwych zachowań dzieci względem siebie oraz niezbędną edukację w tym zakresie.

Ochrona danych osobowych

§ 9

1. Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).
2. Przetwarzanie danych osobowych dzieci musi odbywać się w sposób gwarantujący zachowanie prywatności i bezpieczeństwa dzieci.

3. Pozyskiwanie i przetwarzanie danych osobowych dziecka wymaga pisemnej zgody rodzica/opiekuna. Zgoda taka musi być konkretna, świadoma, jednoznaczna i dobrowolna.
4. Dopuszczalne jest pozyskiwanie wyłącznie takich danych osobowych, które są uzasadnione i mają związek z działaniami realizowanymi z udziałem dziecka oraz jego potrzebami i bezpieczeństwem.
5. Dane osobowe dzieci są chronione przed dostępem do nich osób innych niż personel bezpośrednio zaangażowany w działania wymagające przetwarzania tych danych. Niedopuszczalne jest ujawnianie tych danych pozostałym członkom personelu, innym dzieciom i rodzicom tych dzieci, a także przedstawicielom mediów.
6. Niedopuszczalne jest udzielanie telefonicznie lub mailowo informacji na temat dzieci i ich rodzin bez uprzedniego upewnienia się co do tożsamości rozmówcy oraz jego prawa do pozyskiwania danego rodzaju informacji.
7. Ograniczenia dotyczące przekazywania osobom trzecim danych osobowych oraz innych informacji dotyczących dzieci nie mają zastosowania w przypadku osób i instytucji uprawnionych na mocy prawa do żądania dostępu do tych danych lub interwencji podejmowanej przez organizację w takich instytucjach.

Ochrona wizerunku

§ 10

1. Fundacja szanuje prawo dziecka do prywatności, ochrony wizerunku i dóbr osobistych, regulując zasady utrwalania i publikowania wizerunków dzieci podczas prowadzonych przez nią zajęć.
2. W miarę możliwości należy unikać utrwalania i publikowania wizerunku dzieci, jeśli nie jest to niezbędne i nie ma innej możliwości realizacji celu, w jakim miałyby być wykorzystane.
3. W celach ilustracyjnych, w tym w materiałach promocyjnych lub fundraisingowych, zaleca się wykorzystywanie zdjęć niepozwalających na identyfikację dziecka lub pochodzących z ogólnodostępnych źródeł.
4. Utrwalanie wizerunku dziecka wymaga pisemnej zgody rodzica/opiekuna. Musi ona być konkretna, świadoma, jednoznaczna i dobrowolna, a wyrażający zgodę musi zostać szczegółowo poinformowany o celu utrwalania wizerunku dziecka oraz możliwych sposobach jego wykorzystania, w tym udostępnienia w internecie.
5. W miarę możliwości o zgodę na utrwalanie/publikowanie wizerunku należy zapytać także samo dziecko, a w razie jego odmowy – uszanować tę decyzję.
6. Brak zgody na utrwalenie i publikację wizerunku dziecka nie może być powodem wykluczenia go z zajęć lub dyskryminowania w inny sposób.
7. Wolontariusze Fundacji nie utrwalają wizerunków dzieci na użytek własny i nie publikują w swoich mediach społecznościowych wizerunków dzieci utrwalonych w związku z działalnością organizacji.

8. W przypadku wydarzeń z udziałem innych osób i konieczności zagwarantowania kontroli nad sposobem utrwalania i wykorzystywania wizerunków uczestniczących dzieci organizacja może ograniczyć im możliwość robienia zdjęć, zapewniając obsługę fotograficzną wydarzenia przez we własnym zakresie lub zlecając ją profesjonalistom.
9. Wszystkie osoby znajdujące się na zdjęciach/materiałach wideo powinny być kompletnie ubrane i nie mogą być przedstawione w sposób ośmieszający, poniżający lub w inny sposób naruszający ich dobra osobiste.
10. Zdjęcia/materiały wideo powinny przedstawiać dzieci w grupie, w miarę możliwości podczas wykonywania wspólnych zadań.
11. Publikując wizerunek dzieci, należy każdorazowo przeanalizować, czy kompozycja zdjęcia/materiału wideo stwarza ryzyko przerobienia go w sposób naruszający dobra osobiste dziecka.

Korzystanie z urządzeń elektronicznych i internetu

§ 11

1. Fundacja zastrzega sobie prawo wprowadzenia zakazu korzystania przez dzieci z urządzeń (telefon) umożliwiających utrwalanie obrazu i dźwięku podczas wybranych zajęć, jeśli przemawiają za tym względy bezpieczeństwa dzieci i/lub konieczność zagwarantowania im prywatności poprzez ochronę przed niekontrolowanym nagrywaniem.

Procedury w przypadku krzywdzenia dziecka

§ 12

Postępowanie po otrzymaniu informacji o krzywdzeniu dziecka

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka priorytetem jest zagwarantowanie mu wszelkiej pomocy i wsparcia niezwłocznie po uzyskaniu takiej informacji.
2. Niezależnie od pozostałych czynności mających na celu wyjaśnienie sprawy oraz nadanie jej oficjalnego biegu zarząd Fundacji niezwłocznie podejmuje decyzję o formach doraźnego i długofalowego wsparcia dziecka, które było ofiarą przemocy, a także – jeśli dotyczy – pozostałych dzieci, które były jej świadkami lub również mogły być ofiarami.
3. Wolontariusz nie może samodzielnie prowadzić czynności wyjaśniających zgłoszone lub zaobserwowane nieprawidłowe zachowania wobec dziecka bez uprzedniego poinformowania Prezesa Fundacji i uzyskania zgody.
4. Zarząd Fundacji po przeanalizowaniu zgłoszonego krzywdzenia dziecka podejmuje decyzję o włączeniu w czynności wyjaśniające innych osób, takich jak np. rodzice, psycholog dziecięcy.
5. Fundacja nie jest związana wolą rodziców dziecka w przypadku podejrzenia popełnienia czynu karalnego na szkodę dziecka, niezależnie od osoby sprawcy.

§ 13

Rodzaje interwencji w przypadku różnych form krzywdzenia dzieci

1. Krzywdzeniem dziecka jest każde przestępstwo popełnione na szkodę dziecka, przestępstwo, którego dziecko jest świadkiem, a także niebędący przestępstwem czyn naruszający dobro dziecka.
2. Każdy przypadek stwierdzenia lub podejrzenia krzywdzenia dziecka musi zostać odnotowany w karcie interwencji i zgłoszony zarządowi Fundacji lub osobie wyznaczonej do koordynowania działań związanych z bezpieczeństwem dzieci pozostających pod opieką Fundacji.
3. Zarząd niezwłocznie informuje rodziców/opiekunów dziecka o zdarzeniu oraz planowanej interwencji, a gdy jest taka potrzeba, wspiera ich w poszukiwaniu specjalistycznej pomocy.
4. W przypadku podejrzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka, należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer alarmowy 112 lub 999 (pogotowie ratunkowe). Zawiadamia te organy wolontariusz w porozumieniu z Prezesem Fundacji, następnie wypełnia kartę interwencji.

§ 14

Przestępstwo popełnione na szkodę dziecka przez osobę dorosłą

1. W przypadku podejrzenia popełnienia czynu karalnego na szkodę dziecka przez osobę dorosłą należy zawiadomić policję lub prokuraturę.
2. Obowiązek powiadomienia służb dotyczy także podejrzenia popełnienia przestępstwa przemocy domowej w rodzinie dziecka, jeśli dziecko jest jej świadkiem.
3. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez wolontariusza, należy niezwłocznie odsunąć go od wszelkich form kontaktu z dziećmi (nie tylko dzieckiem pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy.

§ 15

Przestępstwo popełnione na szkodę dziecka przez inne dziecko

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko należy przeprowadzić rozmowę z dzieckiem posądzanym o stosowanie przemocy oraz jego opiekunami, a także oddzielnie z dzieckiem krzywdzonym i jego opiekunami. Celem rozmowy jest ustalenie przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka krzywdzonego. Ustalenia należy zawrzeć w karcie interwencji sporządzonej dla każdego dziecka osobno.
2. Jeśli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko w wieku od 13 do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn karalny, należy poinformować o tym właściwy miejscowo sąd rodzinny lub policję.

3. Jeśli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko powyżej 17 lat, a jego zachowanie stanowi przestępstwo, należy poinformować o tym właściwą miejscowo jednostkę policji lub prokuraturę.

§ 16

Zaniedbanie dziecka w jego środowisku rodzinnym

1. W przypadku podejrzenia zaniedbywania potrzeb dziecka w środowisku rodzinnym należy złożyć we właściwym miejscowo sądzie rejonowym (wydział rodzinny i nieletnich) pisemny wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny.
2. W przypadku podejrzenia, że opiekun dziecka zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo (np. dziecko chodzi w ubraniach nieodpowiednich do pogody, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej), rodzina stosuje przemoc wobec dziecka (rodzic/inny domownik krzyczy na dziecko, stosuje klapsy lub podobne rodzajowo kary fizyczne), należy niezwłocznie poinformować właściwy ośrodek pomocy społecznej, który dokona analizy sytuacji rodziny i ustali odpowiednie formy udzielenia jej niezbędnego wsparcia.

§ 17

Obowiązek zachowania tajemnicy

Wszyscy wolontariusze, którzy w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych mają informacje o krzywdzeniu dziecka, są zobowiązani do zachowania w tajemnicy wszystkich okoliczności z tym związanych. Wyjątek stanowi przekazywanie informacji uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych oraz rodzicom/opiekunom dziecka w ramach wykonywania przez nich władzy rodzicielskiej.

Zasady dokumentowania i przechowywania informacji

§ 18

1. Wszystkie informacje zgromadzone w związku z realizacją działań z udziałem dzieci są przechowywane przez okres niezbędny do obrony przez możliwymi roszczeniami.
2. W miarę możliwości dane osobowe dotyczące dzieci należy przechowywać w postaci anonimizowanej/pseudonimizowanej.

Udostępnianie standardów

§ 19

1. Pełna wersja Standardów jest udostępniona na stronie internetowej organizacji.
2. W siedzibie organizacji w widocznym miejscu udostępniona jest wersja skrócona Standardów w formie umożliwiającej zrozumienie ich przez dzieci.

Przegląd i aktualizacja standardów

§ 20

1. Standardy podlegają regularnemu przeglądowi, nie rzadziej niż raz na 2 lata.
2. Wolontariusze Fundacji oraz rodzice dzieci uczęszczających na organizowane przez nią zajęcia mogą na bieżąco zgłaszać swoje uwagi i propozycje zmian w Standardach.

PREZES
Fundacji „*Jana Chrzciciela*”
mgr inż. Maria Sierocink

Załączniki

Dziecko krzywdzone

Przemoc wobec dziecka można rozpoznać obserwując jego wygląd, stan zdrowia, zachowania, relacje z innymi a także zachowania jego rodziców/opiekunów. Zauważenie jednego lub kilku niepokojących objawów nie przesądza o tym, że dziecko jest krzywdzone, ale powinno skłonić do uważnego przyjrzenia się sytuacji dziecka i jego rodziny, zwłaszcza jeśli objawy się nasilają i są długotrwałe. Wybrane symptomy, na które warto zwrócić uwagę:

Objawy fizyczne

- Siniaki i obrażenia w nietypowych miejscach, takich jak plecy, pośladki, uda, uszy.
- Oparzenia, zadrapania, nietypowe obrażenia, które nie mają przekonującego wyjaśnienia.
- Ślady po wiązaniu na nadgarstkach czy kostkach.
- Niedożywienie, zaniedbana higiena osobista, noszenie ubrań nieodpowiednich do pogody.

Zachowania

- Zachowania wycofane, lękliwe lub depresyjne – dziecko może być bardziej ciche, wycofane, unikać kontaktu z dorosłymi lub rówieśnikami.
- Nagłe zmiany w zachowaniu – agresja, złość, nadmierna drażliwość, samookaleczenia.
- Unikanie pewnych osób lub miejsc – dziecko może obawiać się powrotu do domu, być wystraszone w obecności pewnych dorosłych.
- Regres w rozwoju – powrót do wcześniejszych etapów rozwoju, takich jak moczenie nocne, ssanie kciuka.

Objawy emocjonalne i psychiczne

- Niskie poczucie własnej wartości – dziecko może mieć trudności z akceptacją siebie, być nadmiernie krytyczne wobec siebie.
- Lęki i fobie – nagłe pojawienie się lęków, które wcześniej nie występowały.
- Problemy z koncentracją – trudności w nauce, brak zainteresowania szkołą, pogorszenie wyników w nauce.

Relacje społeczne

- Izolacja od rówieśników – unikanie kontaktów z rówieśnikami, trudności w nawiązywaniu i utrzymywaniu przyjaźni.
- Przemoc wobec innych – dziecko może przejawiać agresję wobec rówieśników lub zwierząt.

Inne sygnały

- Relacje o przemocy – dziecko może bezpośrednio lub pośrednio mówić o przemocy, której doświadcza.
- Obawy przed powrotem do domu – dziecko może bać się wracać do domu, preferować pozostawanie w szkole lub u przyjaciół.

Działania dorosłych

- Zachowania opiekunów – opiekunowie mogą być nadmiernie kontrolujący, izolować dziecko od innych, wykazywać skrajne zachowania (nadmierna surowość lub skrajna obojętność).
- Sprzeczne wyjaśnienia obrażeń – różne wersje opiekunów i dziecka dotyczące pochodzenia obrażeń.
- Mówienie o dziecku w negatywny sposób, poniżanie, ośmieszanie, nieuzasadnione podnoszenie głosu na dziecko, stosowanie obraźliwych określeń.
- Izolowanie dziecka – po zwróceniu uwagi na niepokojące objawy u dziecka rodzice przestają posyłać dziecko na zajęcia i ucinają kontakt z osobą/institucją, gdzie zauważono niepokojące objawy.

Rozpoznanie dziecka, które może być ofiarą molestowania seksualnego, jest trudne i wymaga uwagi na różnorodne sygnały i objawy. Należy zachować daleko posuniętą ostrożność i delikatność w podejściu. Objawy, które powinny zaniepokoić:

Fizyczne objawy

- Niezwykłe obrażenia w okolicach genitaliów, odbytu czy ust, takie jak siniaki, skaleczenia czy obrzęki.
- Trudności w chodzeniu lub siadaniu bez oczywistej przyczyny.
- Infekcje układu moczowego lub inne problemy zdrowotne w obszarze genitaliów.
- Bóle brzucha lub bóle w dolnej części pleców bez wyraźnej przyczyny.

Zachowania

- Nagłe zmiany w zachowaniu – dziecko może stać się wycofane, lęklive, depresyjne, lub przeciwnie – nadmiernie agresywne.
- Regres w rozwoju – powrót do wcześniejszych etapów rozwoju, takich jak moczenie nocne, ssanie kciuka.
- Nietypowe zachowania seksualne – wiedza seksualna lub zachowania nieodpowiednie dla wieku dziecka, próby angażowania innych dzieci w gry o podtekście seksualnym.

- Lęki i fobie – nagłe pojawienie się lęków, które wcześniej nie występowały, szczególnie związanych z konkretnymi osobami lub miejscami.
- Unikanie pewnych osób – dziecko może bać się lub unikać kontaktu z konkretnymi dorosłymi lub rówieśnikami.
- Problemy z koncentracją – trudności w nauce, brak zainteresowania szkołą, niskie wyniki w nauce.

Objawy emocjonalne i psychiczne

- Niskie poczucie własnej wartości – dziecko może mieć trudności z akceptacją siebie i swojego ciała, być nadmiernie krytyczne wobec siebie.
- Koszmary senne i problemy ze snem – dziecko może mieć trudności z zasypianiem, budzić się w nocy, mieć koszmary.
- Samookaleczenia lub myśli samobójcze – dziecko może próbować sobie szkodzić lub mówić o chęci zakończenia życia.

Relacje społeczne

- Izolacja od rówieśników – unikanie kontaktów z rówieśnikami, trudności w nawiązywaniu i utrzymywaniu przyjaźni.
- Trudności w relacjach z dorosłymi – dziecko może być nieufne wobec dorosłych, szczególnie tych płci sprawcy.

Inne sygnały

- Relacje o molestowaniu – dziecko może bezpośrednio lub pośrednio mówić o molestowaniu, używając słów lub opisów niewłaściwych zachowań dorosłych.
- Obawy przed powrotem do domu – dziecko może bać się wracać do domu, preferować pozostawanie w szkole lub u przyjaciół.

Działania dorosłych

- Zachowania opiekunów – opiekunowie mogą być nadmiernie kontrolujący, izolować dziecko od innych, wykazywać skrajne zachowania (nadmierna surowość lub skrajna obojętność).
- Sprzeczne wyjaśnienia obrażeń – różne wersje opiekunów i dziecka dotyczące pochodzenia obrażeń.

Prawne podstawy interwencji

Obowiązek prawny zawiadomienia o wybranych przestępstwach

Art. 240 § 1 Kodeksu karnego

Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w [...]:

- *art. 156 (spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu),*
- *art. 197 § 3–5 i art. 198 (przemoc seksualna),*
- *art. 200 (czyny o charakterze pedofilskim),*

nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Obowiązek społeczny zawiadomienia o przestępstwie

Art. 304 Kodeksu postępowania karnego

§ 1. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

Interwencja podejmowana jest poprzez złożenie policji lub prokuraturze zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Obowiązek społeczny zgłoszenia zaniedbywania dziecka

Art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego

§ 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.

Interwencja podejmowana jest poprzez złożenie w sądzie rejonowym wydział rodzinny i nieletnich pisemnego wniosku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny.

Obowiązek społeczny zawiadomienia o krzywdzeniu rówieśniczym

Art. 4 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

§ 2. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję.

§ 3. Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

Interwencja podejmowana jest poprzez zawiadomienie policji lub pisemnie sądu rodzinnego.

Odpowiedzialność za niedopełnienie obowiązków

Wybrane przepisy karne ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

Art. 23

2. Kto dopuszcza do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, osobę bez uzyskania informacji, o których mowa w art. 21 ust. 2, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.

3. Kto przed nawiązaniem stosunku pracy lub dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, nie wypełnia obowiązku przedłożenia informacji lub oświadczenia, o których mowa w art. 21 ust. 3-7, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Art. 23a

Kto dopuszcza do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, osobę wiedząc, że dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze, albo wiedząc, że została prawomocnie skazana za przestępstwo określone w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, przestępstwo określone w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego lub w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Art. 23b

1. Kto, będąc obowiązany do wprowadzenia standardów ochrony małoletnich, nie wykonuje tego obowiązku, podlega karze grzywny do 250 zł albo karze nagany.

2. W razie ponownego stwierdzenia niewykonania obowiązku wprowadzenia standardów ochrony małoletnich, sprawca, podlega karze grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Art. 23c

Kto dopuszcza do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi osobę wiedząc, że osoba ta ma obowiązek stosowania się do orzeczonego przez sąd zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 24

Kto bez uprawnienia uzyskuje z Rejestru z dostępem ograniczonym informację o osobie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 24a

1. W razie skazania za przestępstwo, o którym mowa w art. 23c, sąd orzeka środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Wysokość tego świadczenia nie może przekroczyć 30 000 zł.
2. W razie ukarania za wykroczenie, o którym mowa w art. 23 ust. 2, art. 23a i art. 23b ust. 2, sąd orzeka środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Wysokość tego świadczenia nie może przekroczyć 10 000 zł.

Dane osobowe kandydata

W związku z planowanym oddelegowaniem do pracy z dziećmi jesteśmy zobowiązani do zwerifikowania Pana/Pani w *Rejestrze sprawców przestępstwa na tle seksualnym*. Obowiązek ten wynika z art. 21 *ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*. Poniżej dane niezbędne do dokonania sprawdzenia:

Imię:

Nazwisko:

Nazwisko rodowe:

PESEL:

Imię ojca:

Imię matki:

Informujemy, że:

- podstawą prawną przetwarzania danych osobowych zawartych w niniejszym oświadczeniu jest prawny obowiązek (art. 6 ust 1c RODO) ciążyący na administratorze danych osobowych wynikający z *ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*, a celem przetwarzania danych osobowych jest weryfikacja spełnienia ustawowych kryteriów dopuszczenia do pracy z dziećmi,
- przysługuje Panu/Pani prawo dostępu do Pana/Pani danych, ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania danych a także do wniesienia skargi do Prezesa UODO (adres: ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa), jeśli uzna Pan/Pani, że przetwarzanie odbywa się niezgodnie z prawem,
- Pana/Pani dane nie będą poddane profilowaniu ani przekazywane do państw trzecich,
- podanie danych jest dobrowolne, ale odmowa ich podania oznacza brak możliwości realizacji działań związanych z kontaktem z dziećmi.

Imię i nazwisko.....

Data.....

Podpis.....

Oświadczenie o państwach zamieszkania

1. Realizując obowiązek wynikający z art. 21 *ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*, oświadczam, że w latach 2004-2024 zamieszkiwałem w następujących państwach innych niż Rzeczpospolita Polska:

	Państwo zamieszkania	Okres zamieszkiwania
1		
2		
3		
4		

2. Jestem świadomy(a) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
3. Przyjmuję do wiadomości, że:
  - podstawą prawną przetwarzania moich danych osobowych zawartych w niniejszym oświadczeniu jest prawny obowiązek (art. 6 ust 1c RODO) ciążyący na administratorze danych osobowych wynikający z *ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*, a celem przetwarzania moich danych osobowych jest weryfikacja spełnienia przeze mnie ustawowych kryteriów dopuszczenia do pracy z dziećmi,
  - przysługuje mi prawo dostępu do moich danych, ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania danych a także do wniesienia skargi do Prezesa UODO (adres: ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa), jeśli uznam, że przetwarzanie odbywa się niezgodnie z prawem,
  - moje dane nie będą poddane profilowaniu ani przekazywane do państw trzecich,
  - podanie danych jest dobrowolne ale odmowa ich podania oznacza brak możliwości realizacji działań związanych z kontaktem z dziećmi.

Imię i nazwisko.....

Data.....

Podpis.....

Oświadczenie o niekaralności

Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, oświadczam, że:

1. Prawo państwa....., w którym zamieszkiwałem w okresie ..... nie przewiduje¹ wydawania zaświadczeń do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi określonej w art. 21 *ustawy o przeciwdziałaniu przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich*.
2. Nie byłem prawomocnie skazany w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV *Kodeksu karnego*, w art. 189a i art. 207 *Kodeksu karnego* oraz w *ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii*.
3. Nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłem się takich czynów zabronionych.
4. Nie mam obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Przyjmuję do wiadomości, że:

- podstawą prawną przetwarzania moich danych osobowych zawartych w niniejszym oświadczeniu jest prawny obowiązek (art. 6 ust 1c RODO) ciążyący na administratorze danych osobowych wynikający z *ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich*, a celem przetwarzania moich danych osobowych jest weryfikacja spełnienia przeze mnie ustawowych kryteriów dopuszczenia do pracy z dziećmi,
- przysługuje mi prawo dostępu do moich danych, ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania danych a także do wniesienia skargi do Prezesa UODO (adres: ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa), jeśli uznam, że przetwarzanie odbywa się niezgodnie z prawem,
- moje dane nie będą poddane profilowaniu ani przekazywane do państw trzecich,
- podanie danych jest dobrowolne ale odmowa ich podania oznacza brak możliwości realizacji działań związanych z kontaktem z dziećmi.

Imię i nazwisko.....

Data.....

Podpis.....

---

¹ Uwaga. Ustawa nie reguluje zasad składania oświadczenia w przypadku państwa, w którym przewidziano wydawanie zaświadczeń potwierdzających niekaralność, ale uzyskanie takiego zaświadczenia przez osobę składającą oświadczenie jest z powodów obiektywnych niemożliwe. W takim przypadku osoba składająca oświadczenie może zmienić ten punkt szczegółowo opisując konkretną sytuację i powody, dla których nie może uzyskać takiego zaświadczenia. Nie jest to jednak procedura przewidziana w ustawie i organizacja przyjmująca oświadczenie może je uznać za niewystarczające do dopuszczenia osoby do pracy z dziećmi.

Instrukcja dla kandydata

Ustawa o zapobieganiu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich zobowiązuje nas do starannej weryfikacji każdej osoby, która ma zostać dopuszczona do kontaktów z małoletnimi. Jednym z elementów weryfikacji jest sprawdzenie, czy osoba ta nie była karana za określone w ustawie przestępstwa. Złożenie zaświadczenia jest warunkiem podjęcia pracy lub innej aktywności związanej z kontaktem z dziećmi.

Poniżej krótka instrukcja, jak pobrać niezbędne zaświadczenie drogą elektroniczną korzystając z systemu e-KRS. Potrzebny do tego będzie profil zaufany lub podpis elektroniczny. Opłata za wniosek wynosi 20 zł.

1. Wejdź na stronę Krajowego Rejestru Karnego (<https://ekrk.ms.gov.pl/ep-web>).
2. Zarejestruj i aktywuj konto wybierając formularz dla osoby fizycznej.
3. W lewym górnym rogu kliknij w zakładkę „Wnioski i zapytania” i wybierz „Wniosek o osobę”.
4. W punkcie 11 zaznacz „kartoteka karna” i „kartoteka nieletnich”.
5. W punkcie 12 wpisz „art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 560)”.
6. Zapisz i podpisz wniosek profilem zaufanym lub podpisem elektronicznym.
7. Opłać wniosek.

Gdy zaświadczenie będzie gotowe, otrzymasz informację na swoją skrzynkę ePUAP. Czas oczekiwania może się różnić, standardowo powinno to być 7 dni, ale w okresach wakacyjnych, gdy zapytań jest więcej, może zostać wydłużony nawet do 14 dni.

Zaświadczenie możesz także uzyskać w formie papierowej bezpośrednio w Punktach Informacyjnych Krajowego Rejestru Sądowego. Opłata wyniesie wtedy 30 zł, ale czas oczekiwania będzie krótszy.

Zaświadczenie należy złożyć osobie, która prowadziła rekrutację w imieniu organizacji.

Podstawa prawna: art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 560).

Zasady publikacji wizerunku

Publikowanie wizerunków dzieci wiąże się z szeregiem ryzyk i dlatego zawsze należy rozważyć, czy jest to konieczne, a cele, jakie chcemy tym osiągnąć – promocja organizacji, pokazanie jej działalności, działania fundraisingowe – nie mogą zostać osiągnięte w inny sposób. Decydując się na publikację wizerunku dzieci, należy wykazać się dużą ostrożnością i troską o ochronę prywatności i dobrostanu dzieci. Oto kluczowe zasady i standardy dotyczące publikowania wizerunków dzieci:

Zgoda opiekunów prawnych

- Przed publikacją wizerunku dziecka konieczne jest uzyskanie wyraźnej zgody od rodziców lub opiekunów prawnych.
- Zgoda ta powinna być udzielona na piśmie i zawierać szczegóły dotyczące sposobu, miejsca i celu publikacji oraz potencjalnych konsekwencji tej publikacji.
- Zgoda nie może być w żaden sposób wymuszona, a organizacja nie może uzależniać udziału dziecka w zajęciach od zgody na wykorzystanie wizerunku dziecka.
- W miarę możliwości należy pozyskać zgodę samego dziecka i uszanować jego decyzję.

Ochrona prywatności i anonimowości

- W miarę możliwości publikowany wizerunek dziecka nie powinien umożliwiać jednoznacznego zidentyfikowania go.
- Publikacja wizerunku dziecka nie powinna zawierać szczegółowych danych osobowych, które mogą umożliwić jego identyfikację (np. pełne imię i nazwisko).
- Należy unikać publikacji wizerunków dzieci w kontekstach, które mogą naruszać ich godność lub prywatność (np. zdjęcia w sytuacjach intymnych, związane ze zdrowiem, w trudnych sytuacjach życiowych).

Bezpieczeństwo dziecka

- Zastanów się, czy publikacja wizerunku dziecka może narazić je na jakiegokolwiek ryzyko (np. nękanie, prześladowanie, porwanie).
- Szczególną ostrożność należy zachować przy publikowaniu wizerunków dzieci w internecie, gdzie materiały mogą być łatwo kopiowane, udostępniane i wykorzystywane bez kontroli.

Godność dziecka

- Wizerunki dzieci powinny być publikowane w sposób, który szanuje ich godność i prywatność. Nie wolno wykorzystywać wizerunków dzieci w sposób, który mógłby je ośmieszyć lub zaszkodzić ich reputacji.
- Wszystkie osoby przedstawione na zdjęciu muszą być ubrane, a kompozycja zdjęcia nie powinna ułatwiać zmodyfikowania go w sposób umożliwiający nadanie mu seksualnego lub poniżającego charakteru.
- Wizerunki dzieci nie powinny być wykorzystywane do celów komercyjnych bez wyraźnej zgody i świadomości opiekunów prawnych.

Gdzie szukać wsparcia

Telefony zaufania

- Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka – 800 12 12 12, czat.brpd.gov.pl
- Telefon Zaufania Dla Dzieci i Młodzieży – 116 111, www.116111.pl
- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – 22 668 70 00
- Policyjny telefon zaufania ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 800 120 226
- Telefon dla nauczycieli i rodziców (Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę) – 800 100 100
- Kryzysowy telefon zaufania – 116 123
- Inne telefony – <https://zwjr.pl/bezplatne-numery-pomocowe>

Urzędy i instytucje publiczne

- Rzecznik Praw Dziecka – www.rpd.gov.pl
- Rzecznik Praw Obywatelskich – www.rpo.gov.pl
- Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej – www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc
- Państwowa Komisja ds. wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 – www.pkdp.gov.pl

Organizacje pozarządowe

- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – www.fdds.pl
- Fundacja Orange – www.fundacja.orange.pl
- Fundacja Unaweza – <https://www.unaweza.org>
- Fundacja Twarze Depresji – www.twarzedepresji.pl
- Fundacja Można Zwariować – <https://moznazwariowac.pl>
- Niebieska Linia – <https://www.niebieskalinia.pl>